Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta U 16/2026 vp

Talousvaliokunta 12.3.2026

Komission ehdotus

- Komissio julkisti 10.12.2025 ehdotuksen uusiutuvan energian direktiivin, sähkömarkkinadirektiivin ja kaasumarkkinadirektiivin muuttamisesta siltä osin, kun kyse on uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta

Ehdotus on osa samana päivänä julkaistua eurooppalaista verkkopakettia.

- Verkkopaketti koostuu (katto)tiedonannosta COM(2025) 1005 final, TEN-E-asetusta koskevasta säädösehdotuksesta (COM/2025/1006) sekä säädösehdotuksesta koskien uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiivin, sähkömarkkinoiden rakennetta koskevan direktiivin ja kaasumarkkinadirektiivin muuttamisesta lupamenettelyjen nopeuttamisen osalta (COM/2025/1007).
- Komissio perustelee ehdotuskokonaisuutta sillä, että Venäjän hyökkäyssota sekä viimeaikaiset geopoliittiset jännitteet ovat korostaneet Euroopan tarvetta vahvistaa energiaomavaraisuuttaan ja kilpailukykyään. EU:n tulee taata jäsenvaltioille puhtaan, kohtuuhintaisen ja Euroopassa tuotetun energian saatavuus. Komission mukaan tämä onnistuu vain uudistamalla eurooppalainen energiainfrastruktuuri, erityisesti sähköverkot.

Ehdotuksen keskeinen sisältö: uusiutuvan energian direktiivi (lupamenettelyt)

- Muutokset koskevat mm. uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita (15 c art.) sekä lupamenettelyä näiden alueiden ulkopuolella (16b art), yleisön osallistumista (15 d art.) lupamenettelyn organisointia ja pääperiaatteita (16 art), uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä (16c art) ja aurinkoenergialaitteiden asentamista koskevia lupamenettelyjä (16 d art).
- Ehdotuksessa laajennettaisiin hankekategorioita, joiden osalta jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kunnes ilmastoneutraalisuus saavutetaan, lupamenettelyissä oletetaan hankkeiden olevan erittäin tärkeitä yleisen edun kannalta (16f art).
- Uudella 16g artiklalla täsmennettäisiin vaihtoehtoisten tyydyttävien ratkaisujen arviointia luonto- ja lintudirektiivin sekä vesipuitedirektiivin poikkeusmenettelyissä sekä Natura-verkoston yhtenäisyydelle aiheutuvien heikennysten korvaamisen vaatimuksia tietyissä tilanteissa.
- Lisäksi lisättäisiin uudet artiklat erillisiä energiavarastoja (pl. vetyvarastot) (uusi 16h art), latausasemia (uusi 16i art) ja uusiutuvan energian laitosten hybridisaatiota koskeville lupamenettelyille (uusi 16j art).
- Nykyinen 17 artikla korvattaisiin uudella verkkoliityntälupaa koskevia menettelyitä koskevalla artiklalla.

Ehdotuksen keskeinen sisältö: sähkömarkkinadirektiivi

- Sähkömarkkinadirektiivin osalta ehdotuksella muutettaisiin sähkömarkkinadirektiiviä mm. lupamenettelyjä koskevan 8 artiklan osalta siten, että artikla koskisi nykyisen säädöksen mukaisen uuden sähköntuotantokapasiteetin rakentamisen lupamenettelyn lisäksi myös sähkön siirto- ja jakelujärjestelmien infrastruktuurin sekä mahdollisia rakentamisen ja käytön lupamenettelyitä.
- Ehdotuksella pyritään edistämään sähköverkkojen rakentamista mm. varmistamalla, että kansallisilla viranomaisilla on riittävät tekniset, taloudelliset ja henkilöstöresurssit lupapäätöksen tekemiseksi soveltuvissa määräajoissa (ehdotettu 2 vuotta), soveltamalla ns. hiljaisen hyväksynnän periaatetta ja sillä, että jäsenvaltioiden olisi perustettava tai nimettävä yhteyspiste siirto- tai jakelujärjestelmänhaltijoille, joiden on luvanhakijan pyynnöstä ja maksutta annettava ohjeistusta ja helpotettava koko lupamenettelyä.
- Uusilla artikloilla täsmennettäisiin vaihtoehtoisten tyydyttävien ratkaisujen arviointia, korvaavien toimenpiteiden soveltamista koskevia vaatimuksia sekä verkon kehittämistä ja investointipäätöksiä.

Ehdotuksen keskeinen sisältö: kaasumarkkinadirektiivi

- Kaasumarkkinadirektiivin osalta ehdotuksella täydennettäisiin maakaasun käsittelylaitosten, vedyntuotantolaitosten ja vetyjärjestelmäinfrastruktuurin lupamenettelyitä koskevaa artiklaa mm. määräaikoja koskien.
- Sekä sähkö- että kaasuinfrastruktuurin lupahakemusten käsittelyyn olisi oltava käytössä digitaaliset alustat.

Valtioneuvoston kanta (kanta kokonaisuudessaan U 16/2026 vp)

- Valtioneuvosto voi pääosin tukea uusiutuvan energian direktiiviin ehdotettuja muutoksia.
- Valtioneuvosto korostaa tarvetta jättää jäsenvaltioille liikkumavaraa lupamenettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen, ja lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Ehdotuksen tavoitteisiin tulisi myös pyrkiä ensisijaisesti lisäämättä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.
- Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti uusiutuvan energian hankkeiden hyötyjen jakamista koskevaan ehdotukseen sekä ehdotukseen pienten enint. 800 watin aurinkosähköjärjestelmien asentamiseen liittyvien esteiden poistamisesta.
- Hiljaiseen hyväksyntään tulee kiinnittää huomiota perustuslain näkökulmasta.
- Ehdotuksen vaikutuksia kansalliseen alueidenkäytön suunnitteluun tulee pyrkiä selkeyttämään.
- Valtioneuvosto näkee tarpeellisena selkeyttää luonto- ja lintudirektiivin vaatimusten huomioimista uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa hankkeissa. Tavoitteen mukaiset muutokset olisi kuitenkin parempi tehdä lintu- ja luontodirektiiveihin osana toimia, joihin direktiivien stressitestin pohjalta mahdollisesti ryhdytään.

Valtioneuvoston kanta (kanta kokonaisuudessaan U 16/2026 vp)

- **Sähkömarkkinadirektiivin** osalta valtioneuvosto katsoo, että ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti kannatettavia.
- Valtioneuvosto ei kuitenkaan kannata poikkeuksia YVA-direktiivin liitteeseen I, sillä kyseessä olevassa liitteessä nimetyt hankkeet on EU-tasolla määritelty sellaisiksi, joilla lähtökohtaisesti aina todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.
- Valtioneuvosto kannattaa määräaikojen asettamista lupamenettelyille, mutta niiden soveltamisessa olisi hyvä olla joustoa.
- Valtioneuvosto pitää hyvänä, että siirtoverkonhaltijan kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelman tulee olla yhdenmukainen integroidun kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman sekä sen päivitysten kanssa. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin varauksellisesti komission toimivallan lisäämiseen EU-laajuisten energiaverkkojen kehittämisessä.
- **Kaasumarkkinadirektiivin** osalta valtioneuvosto katsoo, että ehdotetut muutokset ja lisäykset ovat pääsääntöisesti kannatettavia.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment